

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: michal.veselsky@soc.cas.cz

Názory veřejnosti na funkci výkonu trestu odnětí svobody

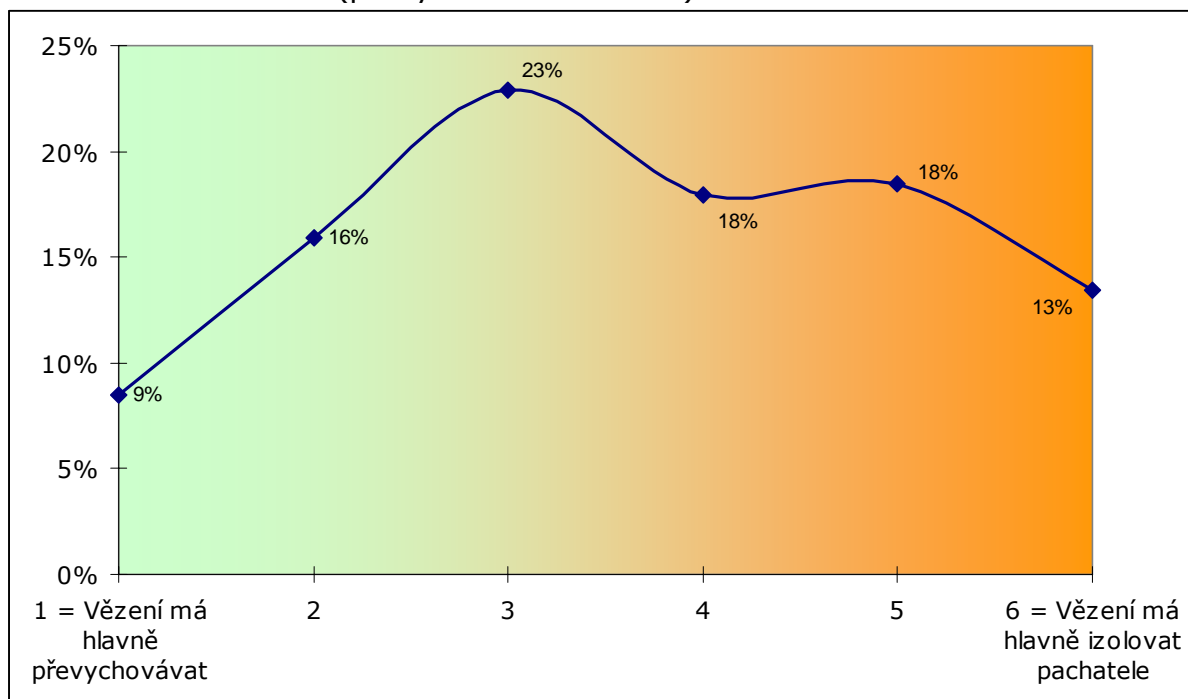
Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2008, v08-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>3. 3. – 10. 3. 2008</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1028</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OB.34, OB.36</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>31. března 2008</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Michal Veselský</i>

V rámci svého pravidelného šetření se Centrum pro výzkum veřejného mínění v březnu 2008 zaměřilo na problematiku vězeňství. Předmětem zájmu se staly nejen názory respondentů na podmínky výkonu trestu odnětí svobody, ale také jeho účelu. Jedna z otázek tudíž zjišťovala, zda se dotázaní přiklání ke koncepci vězení jako instituce zajišťující převýchovu nebo spíše místa, které má v první řadě zajistit izolaci odsouzených. Další otázka pak zkoumala, jaká práva a předměty běžné denní potřeby by podle respondentů měli mít odsouzení ve vězení k dispozici.

Názory na první otázku, zda se při výkonu trestu přiklonit spíše k převýchově nebo naopak k izolaci¹, přináší následující graf:

Graf 1: Funkce vězení (převýchova vs. izolace)

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Respondenti byli požádáni, aby vyjádřili míru svého souhlasu či nesouhlasu se dvěma protikladnými výroky na šestibodové škále. Naprostý souhlas s prvním tvrzením upřednostňujícím převýchovu odsouzených² vyjádřila necelá desetina dotázaných (9 %), dalších 16 % se k převýchově kloní s určitými výhradami. Oproti tomu 13 % se jednoznačně vyslovilo pro izolaci pachatelů trestné činnosti³ a dalších 18 % zastává stejné, byť méně vyhraněné stanovisko. Vesměs neutrální postoj zaujímá celkem 41 % respondentů (body škály 3 a 4). Pokud bychom škálu rozdělili na pomyslné dvě poloviny, stojí proti sobě dvě početně vyrovnané skupiny. Na jedné straně 48 % dotázaných preferujících spíše převýchovu proti 49 % klonícím se spíše k izolaci.

Názory na funkci vězení jsou do jisté míry podmíněné věkem. Mladší lidé častěji podporují převýchovu, zatímco starší generace se ve větší míře přiklání k názoru vězně izolovat.

Roli rovněž hraje náboženské smýšlení. Lidé hlásící se k nějaké církvi se častěji vyslovují jak pro izolaci, tak pro převýchovu, když méně často volí středové varianty.

¹ Znění otázky: „Někdy se v souvislosti s pobytem ve vězení hovoří o dvou níže uvedených přístupech. Pokud byste si musel/a vybrat, ke kterému z přístupů byste se spíše přiklonil/a?“

² Věznice by měly v první řadě usilovat o převýchovu odsouzených a to i za cenu určitých bezpečnostních rizik.

³ Věznice by měly v první řadě zajistit izolaci pachatelů trestné činnosti a to i za cenu snížené možnosti převýchovy.“

Další otázka zjišťovala názory respondentů na to, jaké z věcí hmotné spotřeby, ale také práva by měli mít odsouzení k dispozici⁴.

Tabulka 1: Co by měli mít odsouzení ve vězení k dispozici

	Měli by mít všichni	Pouze pro lehčí tresty	Neměl by mít nikdo	Neví
nárok na lékařskou péči	95	3	1	1
čisté oblečení	92	6	1	1
knihy	83	14	2	1
teplé jídlo	72	18	5	5
návštěvy blízkých	53	41	4	2
přísun časopisů a denního tisku	51	35	10	4
možnost dopisovat si s lidmi mimo věznic	42	42	11	5
přístup do tělocvičny, posilovny	42	44	10	4
pohodlnou postel	46	28	18	8
sladkosti	36	28	24	12
možnost vycházek	30	49	17	4
televize ve společenské místnosti	29	52	17	2
cigarety	28	24	39	9
možnost občasně se intimně stýkat se svou partnerkou/partnerem	10	32	46	12
rádio, CD přehrávač na cele	11	30	55	4
televizi na cele	4	16	77	3
počítač na cele	2	13	81	4
právo odmítnout pracovat	5	5	86	4
mobilní telefon	2	11	85	2
menší množství alkoholu ⁴	3	4	91	2

Naprostá většina respondentů se shodla na tom, že všichni odsouzení by měli mít k dispozici lékařskou péči (95 % „měli by mít všichni“) a čisté oblečení (92 %). Většina všem odsouzeným dále přiznává nárok na přísun knih (83 %) a teplé jídlo (72 %).

U dalších položek již dochází k výraznějšímu tříštění názorů. Návštěvy blízkých by povolilo všem vězňům pouze 53 % dotázaných a dalších 41 % by návštěvy povolilo jen osobám odsouzeným za lehčí delikty. Podobně je hodnocen přísun denního tisku (51 % by povolilo všem a 35 % pouze pro lehčí tresty).

Naopak, dotázaní odmítají dávat odsouzeným k dispozici alkohol (91 % „neměl by mít nikdo“), právo odmítnout práci (86 %), mobilní telefon (85 %), počítač na cele (81 %) a televizi na cele (77 %).

Určité problémy měli respondenti s posouzením sladkostí a možnosti intimně se stýkat s partnerem/partnerkou (12 % „nevím“). Největší rozptýl

⁴ Které z následujících věcí, by podle Vás měli nebo naopak neměli mít odsouzení ve věznicích k dispozici?

odpovědí se pak vyskytl v případě cigaret, kde pravděpodobně hraje svou roli, zda je dotázaný kuřák.

Žebříček vytvořený respondenty vcelku věrně odpovídá tomu, jaká je či případně není dostupnost jednotlivých věcí ve vězení. Nicméně u některých položek jsou výsledky velmi zajímavé. Například možnost „dopisovat si s lidmi mimo věznici“ mají všichni vězni bez ohledu na nápravnou skupinu, zatímco v šetření se souhlasně (měli by mít všichni) vyjádřilo pouze 42 % respondentů. Z rozložení názorů na dopisování je také zřejmé, že respondenti, vyjadřující se pro převýchovu, mají o její podobě často rozdílné představy, jelikož pouze 50 % z nich by dopisování povolilo všem odsouzeným.

Obecně jsou však respondenti, kteří dávají přednost převýchově, co se podmínek vedení týče, o něco tolerantnější. Odsouzeným by častěji dopřáli návštěvu blízkých (59 % „měli by mít všichni“ vs. 44 % v případě dotázaných preferujících izolaci). Obdobný poměr panuje i ohledně dopisování (50 % vs. 37 %), denního tisku (60 % vs. 45 %), knih (87 % vs. 79 %), televize ve společenské místnosti (39 % vs. 23 %) a intimního styku s partnerem (55 % vs. 40 % „všichni + lehčí tresty“). Naopak prakticky žádné rozdíly se nevyskytly v případě cigaret, čistého oblečení a lékařské péče.

Mladá generace je ve svém hodnocení celkově benevolentnější než starší lidé. Rozdíly podle pohlaví nejsou příliš výrazné. Muži by o něco častěji než ženy vězňům přiznali nárok na cigarety (32 % vs. 25 % „měli by mít všichni“). Ženy jsou naopak shovívavější ohledně sladkostí (54 % vs. 46 %).